

gosp. predsedniku Antonu Germeku, učitelju mestne ljudske šole pri Sv. Ivanu. Glasom razpisa c. kr. nameštništva 3/6. 1918. Stev. VII. 795/2 — 1918. v vednost. Klobič.

Abstrakt. Betreff: Abhaltung von Bürgerschullehrkursen. Zufolge Erlasses von 12/6. 1918., Zl. 16711 — XII. ist das Ministerium für Kultus und Unterricht dermalen nicht in der Lage, zu der Bitte, betreffend die Abhaltung von Bürgerschullehrkursen für alle 3 Fachgruppen im nächsten Schuljahre in Triest, wenn auch nur grundsätzlich, Stellung zu nehmen. Die in der Eingabe des Vereines angedeuteten Voraussetzungen beruhen vorläufig nur auf Vermutungen und konnten nicht in Erwägung gezogen werden. Ferner wird auf die Tatsache hingewiesen, dass ein gegenwärtig aufgestellter Kurs nur jenen Lehrern zugute käme, die sich im Hinterlande befinden, während alle im Militärdienste stehenden naturgemäss hievon ausgeschlossen wären und so gegen ihre an sich schon begünstigten Amtsbrüder in einen argen in manchen Fällen kaum gut zu machenden Nachteil geraten würden.

Koroške vesti.

—k— Iz koroškega pašalika piše „Mir“ o žalostnih šolskih razmerah: Zakaj je tako malo slovenskih dijakov na Koroškem? O tem vprašanju se je v našem listu že mnogo razpravljalo; razpravljati pa se bo moralo tudi na najkompetentnejšem mestu. Humanistično gimnazijo v Celovcu je koncem šolskega leta 1917—1918. obiskovalo 235 Nemcev in 60 Slovencev; realno gimnazijo pa je obiskovalo 330 Nemcev, 6 Italijanov, 1 Poljak in 1 sam Slovenec. Na c. kr. drž. obrtni šoli ni nobenega Slovenca. K vsem drugim vzrokom, o katerih smo že razpravljali v tem pogledu, navajamo danes samo sledeče: Letos je šlo delat sprejemne izpite za gimnazijo precejšnje število naših fantov, pa izpita — mnogi niso napravili. Vsa nemškutarija v naših šolah jim ni nič pomagala, dočim fantje na Štajerskem in Kranjskem iz trdih slovenskih šol pridno študirajo. Ali nam morejo nemškutariji to uganko rešiti? Naše ljudske šole! Bog jih odnesi in vlada daj pametneje uredjenih! Ponemščevalnica in šola, to dvoje gre ravno tako malo skupaj kakor ogenj in voda!

Kranjske vesti.

—r— Iz ljudskošolske službe. Matilda Bevkova, dosedaj suplentka v Vremu, je premeščena v Harje; Berta Silovinačeva je imenovana za začasno učiteljico v Loškem potoku; za suplentko v Trzišču je nameščena Alojzija Modičeva; Erna Turkova je imenovana za začasno učiteljico v Čatežu, suplentka Justina Hitijeva za začasno učiteljico pri Sv. Jakobu ob Savi, Elvira Friesova za suplentko v Beli peči; Viljemina Beningerjeva, učiteljica v Ribnici, gre v začasni pokoj.

—r— Sestanka učiteljstva novo-meškega okraja, ki se je vršil dne 27. avg. v Novem mestu, se je vdeležilo z malimi izjemami vse učiteljstvo v okraju. Sestanek je otvoril s pozdravnim nagovorom tov. M. Matko. Predsednikom je bil izvoljen okr. šol. nadzornik Janko Grad. Pod njegovim vodstvom se je po daljši debati, ki so se je vdeležili vsi navzoči, soglasno sprejelo sledeče sklepe: Ker velike ovire preprečujejo, da bi se ustanovila lastna učiteljska aprovizacija, se izvoli učiteljski gospodarski odbor, obstoječ iz sledečih tovarišev; predsednik Martin Matko, člani: tov. Gregorc, Štular, Klemenčič in Smolnik. Za namestniške se izvolijo tov. Zupančič, Žen in Ravhekar. Odboru se naroči, da še enkrat poskusi doseči, da nas c. kr. deželna vlada sprejme v uradniško aprovizacijo. Ako tega ne bi dosegli, naj deželna vlada pritisne na občine, da bolj dostojno poskrbe za našo aprovizacijo. Odbor naj tudi skrbi, da bo takoj sprejet tudi en tovariš v nesojevalnico o potrebi v Novem mestu. Delovalo se bo tudi na to, da se v vsaki občini, kjer se to še ni zgodilo, sprejme tudi učitelj ali učiteljica v občinski aprovizacijski odbor. Vsa zapostavljanja in šikaniranja v zadevi preskrbe za živili, obleke in obutvijo s strani kateregakoli urada, naj se nemudoma javijo odboru, ki poskrbi potrebno, da se to prepreči.

Štajerske vesti.

—š— Poziv. Vse učitelje, ki se jim štejejo nekdanja podučiteljska leta po eni tretjini, pozivljamo, da odgovore na našo vprašanja, oziroma pošljejo te-le podatke: 1. Datum izpričevala učne sposobnosti. 2. Kdaj dobe prihodno petletnico na podlagi sedaj veljavnih določb (po eni tretjini?) 3. Kdaj bi dobili prihodno

petletnico, če bi se polno štela podučiteljska leta? 4. Katera petletnica po prihodnosti? Pri odgovoru na 3. vprašanje se ne sme pregledati, da se podučiteljska leta čez 10 let v smislu nekdanjega sklepa deželnega zbora vračunavajo polno. Najvišja izguba po tretinčenju more doseči le 6 $\frac{2}{3}$ leta, ker se od 10 podučiteljskih let, ki po označenem deželnozbornem sklepu ne pridejo v poštev, 3 $\frac{1}{3}$ leta itak štejejo za petletnine. Natančni in zanesljivi odgovori in podatki naj se čimprej pošljejo na naslov: Leitung des steiern. Lehrerbundes, Graz, Kaiserfeldgasse 27.

—š— Društvo Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks. Od zadnjega našega razgleda z dne 21. maja t. l. sta se pripetila dva smrtna slučaja, za katero se vplača meseca septembra znesek 4 K. Umrla sta: 1. gospa Evgenija Cerwinka, učiteljica v p. na Dunaju (165. smrtni slučaj), umrla dne 2. junija; 2. gosp. Leopold Ringhofer, nadučitelj v p. v Gradcu (166. smrtni slučaj) umrl 5. avgusta. **Društveno vodstvo.**

—š— Dajte nam več učiteljev! Med desetimi učiteljskimi osebami najdemo sedaj komaj enega moškega. Samo v naši deželi je padlo že nad 100 učiteljev in ne všteti so pri tem ujeti, ranjeni in pogrešani. Večinoma imamo na deželi stare učitelje, ki učiteljujejo le še, ker čakajo na ureditev plač ali na konec vojne. Vendar obojega ni od mikoder. Učiteljskega naraščanja v zadnjih letnikih učiteljskega nima. Pomislite kaj bo z našo mladino, kaj z našimi šolami! Obračamo se na deželni šolski svet, da ukrene, da bo oproščenih več učiteljev, in sicer mladih. Saj je za te izredne čase neobhodno potrebno, da imamo na šolah mlade, čile učne moči. »Mariborska« »Straža«.

—š— Slovenska šola v Mariboru. Ginja priročnik, da sta dva vrla slovenska narodnjaka, poročnik Ribič in praporščak Ogorelec od 87. polka, tik pred svojo junaško smrtjo mislila na prepotrebno šolo v domovini ter ji zapustila 30 K. Ko sta zapuščala ta svet, imajo bila zadnja misel dobrobit slovenskega naroda, rešitev dece na jezikovni meji. Ta čin Vama zagotavlja nevenljivo hvaležnost v naših srečih, ki bo trajnejši spomin na Vaju, kakor kamen na grobu. Slava Vama večna!

—š— Draginjske doklade. Ker vsled sklepa štaj. dež. odbora z dne 3. avgusta prispeva dež. odbor polovico k draginjskim dokladam, dobi štajersko učiteljstvo polne zneske in sicer:

Vsa službena leta	1. razred: družina 1 oseba	2. razred: družina 2 osebi	3. razred: družina 3 do 4 osebe	4. razred: družina 5 do 6 osebe	5. razred: družina 7 ali več oseb
A. Ljudski učitelji.					
do vstevši	K	K	K	K	K
10 službenih let	972	1440	1968	2496	3024
od 10 do vstevši 16 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 16 do vstevši 23 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 23 do vstevši 40 let	1752	2472	3000	3528	4056
B. Meščanski učitelji.					
do 10 let	1272	1752	2280	2808	3336
od 10 do vstevši 17 let	1548	2016	2544	3072	3600
od 17 do vstevši 27 let	1752	2472	3000	3528	4056
od 27 do vstevši 40 let	1776	2916	3588	4260	4932

Učiteljice, porečene z učitelji, dobe doklado po I. razredu; seveda potem ne pridejo v poštev pri družini.

Splošni vestnik.

Kurent. Izišla je 2. številka s sledečo vsebino: Fran Milčinski: V gorskem zakotju. — F. Žgur: Kurentu. — Ferdo Plemič: Pravljičje za odrasle. 3. O vreči krompirja. — Pavel Scheerhart: Jean Baptiste v galošah. — Mamica: Pridi... — Matija Bahun: Na pojedini. Stara ljubezen. — Vračunal se je. Zmernost. Iz političnih dnevnikov. Dober odgovor. Previsoko cenjena. Vzorno gospodinjstvo. Dario vojnega dobičkarja. Velikodušen. Časotetje. Spominska plošča. — V prilogi: Še ni določeno. V brivnici. Bistroumni vzgojitelj. Stava. Listnica uredništva. — Slike: Maksim Gaspari: Novi ministrski predsednik. Moderna končnica za panje. — France Podrekar: Otroci. Naši politiki: Kristan. — Areh Smrekar: Navijanje cen. Zaplenjeno! — Kurent izhaja po dvakrat na mesec ter stane do konca tekočega leta 10 kron. Naroča se v upravništvu Kurenta v Ljubljani, Stari trg 19. (Zvezna tiskarna). **Nadomestilo za arabski gumij.** V sedanjih dobi splošnega pomanjkanja menda ne bo odveč, ako opozorim tovariše na neko nadomestilo za drag arabski gumij, ki

se ga sedaj nikjer več ne dobi, brez katerega se pa pri šolskem vodstvu prav težko izhaja. To nadomestilo je vsakomur dobro znana črešnjava smola, temnorjav prasojen sok, ki se na bolnih mestih izceja iz tuba črešenj, breskev in marelic. To smolo je za rabo treba raztopiti v vodi pri bolj lahkem ognju in večkrat premešati. Če je zmes pregosta, prilije se po potrebi vode. Ko je ta zmes postala enakomerno gosta, da se na hlad — in gumij je gotov. — Poskusi!

Razgled.

Bodočnost nemškega uradništva. Bavarski naučni minister dr. Knilling je imel daljši razgovor z uredniki večjih berlinskih listov, ki jim je izjavil med drugim: Največ skrbi mi dela vprašanje, kaj bo z našimi uradniki, ki nikakor ne morejo živeti od svoje plače. Državni prispevki ne zaležejo nič. Uradnik mora porabiti svoje zadnje prilike ali pa mora stradati in uradništvo bo kmalu popolnoma profetizirano. In kar je najhujše: nemško uradništvo, dosedaj med najbolj poštenimi na svetu, se je v plasteh že jako, jako približalo nevarnosti korupcije, ne da bi mogli ta razvoj preprečiti. Če je dobro plačano nemško uradništvo že ob robu gnobnega in moralnega propada, kaj naj pa porečemo o slabo plačanem avstrijskem učiteljstvu vobče in o slovenskem posebe. Bavarski naučni minister je poln skrbi zaradi uradništva, a avstrij. deželni odbori, deželne komisije in osrednja vlada se ne zmenijo za naše počasno umiranje; vedo za našo bedo, a maše ušesa, da ne slišijo glasov obupajočih, zapirajo oči, da ne vidijo blede obrazov nedolžno trpečih. Skrbi jim vse to ne dela, sicer bi ne bili tako indolentni napram temu nujnemu vprašanju.

Književnost.

Koncert »Ljublj. Zvona« se je vršil v veliki dvorani Narodnega doma dne 4. t. m., ko smo mi končali z zborovanjem Zavezne delegacije. Dobrodošlo nam je užitek polno razvedrilo po dvadnevem intenzivnem in uspešnem delu v odsekih, v upravnem odboru in na zborovanju delegacije, zato smo se skoro polnoštevilno udeležili imenovanega koncerta. — Pevski zbor »Ljublj. Zvona« je sestavljen po veliki večini iz samih mladih grl, ki jih spretno vežba in zmagovalito vodi večša taktirka pevovodje Zorka Prelovca. V nastopu moškega in mešanega zbora je bilo opaziti dovolj gotovosti in zavesti, ki naravnava pogled od samega zamaknenja v note do gibov in znakov pevovodjevih gest. Tako je izpričana trdna vez med njimi in tako je podan dokaz, da stoji na pevskem odru celota, ki jo vznaša hrepenenje do umetniškega popolnjevanja. To hrepenenje ji ob vztrajnosti šolanja zagotavlja častno mesto v krogu zavestnih gojilcev slovenskega petja. Tako šolanje, temelječe na vztrajnem delu in pospeševanju od zgoraj omenjenega hrepenenja, je poroštvo, da se »Ljublj. Zvon« zaveda svojega namena in prihaja do njega. — Po večini smo čuli narodne pesni v učinkovitih harmonizacijah in v umetniški izvedbi. Med umetnimi skladbami sta posebno ugajali dve kompoziciji našega E. Adamiča (čveteteroglasni ženski zbor »Po slovesu« in zlasti mešani zbor »Deklica in ptič«), ki sta bili sploh prvič izvajani. Samospeve sta pela Mila Počivalnikova (mezzosopran) in Pavel Debevec, član slov. narodnega gledališča v Ljubljani. Poslednji si je s svojim lepim baritonom pridobil glasno odobravanje. Celotni vtisk koncerta je bil najpovoljnejši. Vzored je bil ravno prav dolg. Kdor je prišel utrujen, se je vračal poživljen. Hvala jim, ki so nam ponudili okrepčujočo napoj. iz živega vreca slovenske pesni!

E. Gangl.

Njiva. Spisal Ksaver Meško. — »Feldbücherei der k. u. k. 10. Armee« objavlja v 24. snopiču Meškovo povest »Njiva«. V njej pripoveduje pisatelj, kako si je Matija Petek na šeparski način prisvojil njivo Petra Korena. Korenov rodovnik je uničil, pospešil Petrovo smrt, njega — krivoprisežnika — pa je dohitela kazen v Karpatih, kjer ga je smrt »objela s kosčeni rokami, pritiskala ga tesneje in tesneje na svoje prsi, da je ledenel ob njih groznem mrazu...« Tako enostavno jedro je obdelal Meško z mojstrsko roko ter z močeno silo jezika in poezije: ostre črte značajev, analiza dojmov, vtiskov in pretrsljajev notranjega sveta, efekti posameznih prizorov in nastopov ter plastika narisov prirode in njenega snovanja dvigajo »Njivo« do višine izrazito umetniškega dela. Petek se odraža iz podlosti svojega dejanja do zaničevane odurnosti in ogabne samogoltnosti, da celo njegova tragična smrt budi vsaj tiho zadovoljnost. Vlogo nizkega njegovega značaja in pohlepe, brezdušne požrešnosti je prevail

pisatelj na rame satanu, kar utegne v neukem svetu zbuditi domnevo nekakega obseidenca in kar zmanjšuje Meškovo povesti ceno vrednosti umerjeno — stroge realistične. Tragika Korenovih pa je obratno risana s tako živo nazornostjo, brez pretiravanja in povečevanja, stvarno, toplo in iskreno, da pretrese človeku dušo in jo zaliva z nepozabnim napojem bede in sirotnosti. Spridlo vehementno udarjajoče zlobe plalne vera v zmagojočo silo kreposti in resnice — dokler enako brezobzirno ne nastopi katastrofa, ki v imenu užaljene pravičnosti zahteva od podle kreature svoj tribut! Umetnosti Meškovega dela je na kvar, da se razpleta konec od 7. poglavja naprej, kar udarja povesti pečat prigradnosti in opravičuje sklepanje, da je bil začetek storjen zaradi konca. Tako se hipoma prelomi blesteča sila umetnosti, da si ukrči pot v — Feldbücherei! Vzlic temu se mi zdi, da ni med dosedanjimi izdanimi te hvalevredne knjižne vojne pridobitve mnogo stvar, ki bi jih bilo mogoče v umetniški ceni postavljati vzporedno z Meškovo »Njivo«. V tem mnenju me potrjuje pregled vsebine doslej izdanih snopičev, ki imajo vsi — razen 24., Meškovega — to skupnost, da so pisani v nemškem jeziku, kakor da bi slovenskim vojakom ne bilo treba lepih knjig v slovenskem jeziku. Naših fantov skromnost sodijo vendarle prenižko! — Brošura je priročna, cena (30 h) primerna; škoda pa je, da miglja v tisku vse polno napak.

E. Gangl.

Listnica upravništva.

Vsem c. novim naročnikom javljamo, da so nam 1. — 11. št. popolnoma pošle. Ko bi bila vložena društva izkaze članov poslala vsaj do 1. februarja, postreglo bi se lahko z vsemi številkami. Zaradi druginje in pomanjkanja papirja se je tiskalo le 100 odtisov več, nego je bilo stanje naročnikov.

Stari dolžniki — še jih je lepo število — naj se spomnijo dolžnega zneska, da bo potem mir in red. Najlepša prilika v dosedaj ob prejemu državne draginjske doklade. Saj treba le resne volje in — drž. papirja. Upravništvo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radioj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis dveh pisateljskih nagrad.

Podpisano vodstvo Zaveze avst. jugoslovanskega učiteljstva razpisuje dve pisateljski nagradi

po 500 K in 300 K

za dva najboljša mladinska spisa, ki izideta v IV. in V. zvezku »Jan Legove knjižnice«. — Eno in drugo pripovedno delo mora biti izvirno, primerno za otroško dobo od 12. do 14. leta ter mora obsegati 5 do 6 tiskanih pol (lahko tudi več.) Snov bodi vzeta iz slovenske zgodovine, par pa ni pogoj, temveč le želja.

Rokopise je poslati do dne 1. septembra 1919. l. na naslov podpisanega vodstva. Ime pisateljevo mora biti v zaprtem pismu. Geslo na tem pismu in ono na rokopisu se morata enako glasiti.

Rokopise oceni in prizna nagrado Časnikarski in književni odsek Zaveze.

Vodstvo Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva,

v Ljubljani, dne 1. avgusta 1918.

L. Jelenc, predsednik.

V. Rus, tajnik.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani

registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do 31. avgusta 1918 K 113.737-43.

Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/25. do 1/26. ure popoldne.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.